

Een blijmoedige vechter voor de gewone man

Koert Stek, Fré Meis, Lippo Leeuwerik. Communisten van die generatie, die tussen de oorlogen opgroeide, de Duitse bezetting overleefde en binnen een sterke CPN de Koude Oorlog uitvocht. Ze zijn er niet meer of niet meer actief op het publieke politieke toneel. Eentje was er nog, als raadslid van Reiderland. Maar deze week besloot dan ook Albert Schwertman te stoppen, op 78-jarige leeftijd. Een portret van een blijmoedige vechter voor de gewone man.

Door Marcel Looden

FINSTERWOLDE ■ Kapitalisme, fascisme, proletariaat. Deze woorden vliegen door de keuken van zijn huis in Finsterwolde. Schwertman bezigt ze vaak, voor hem is de klasstrijd absoluut niet afgelopen. Proleet is een andere term, die volgens het woordenboek een negatieve betekenis heeft maar door hem wordt gekoesterd. Met proleet duidt hij de gewone man aan.

"Voor hem heb ik altijd gestreden. En ik was dat als raadslid graag blijven doen. Het kost me heel veel moeite om te stoppen, ik heb het er erg moeilijk mee. Ik was graag tot mijn tachtigste doorgaan. Maar mijn vrouw heeft gezondheidsproblemen, dan moet je de knoop doorhakken. Niet al die vergaderingen meer. Maar ik blijf wel strijdbaar hoor. Dat zit er nu eenmaal in."

Zijn vader was net zo. Hindrik Schwertman verdiende zijn geld als landarbeider. Hij woonde in een huisje tussen Finsterwolde en Ganzedijk. Modderland heet dat streekje. Hindrik was een vurig communist, rood tot op het bot. Actief binnen de partij en dus een gevaarlijk 'sujet' voor NSB'ers en nazi's.

"Ik was veertien toen de oorlog uitbrak en herinner me die dag heel goed. Mijn vader werd in 1941 opgepakt. Een opperwachtmeester kwam langs en zei dat hij mee moest naar het Scholtenshuis in Groningen. Pa wist genoeg. Hij heeft in elf concentratiekampen gezeten."

De favoriete politicus: Fidel Castro

Gevraagd naar zijn favoriete politicus komt Albert Schwertman onmiddellijk met Fidel Castro op de proppen. De communistische leider van Cuba heeft zijn hart gestolen. "Hij zit vlakbij de Amerikanen maar houdt hen al jaren op afstand. Een meesterwerk! Hij moet er nu wel voor zorgen dat hij zijn opvolging goed regelt. Dan kan het bestuur daar op dezelfde voet doorgaan." Hij zou graag Cuba nog eens bezoeken. "Ik heb het er wel eens met Hans Heres (NCPN-wethouder van Reiderland, red.) over gehad. Misschien moeten we er samen heen."

ik had wel mijn idealen. Ik werd lid van de CPN, die toen heel sterk was in Finsterwolde. Ik werkte voor machinefabriek NoordNed in Winschoten en werd daar secretaris van de ondernemingsraad. Echt problemen heb ik er tijdens de Koude Oorlog nooit gehad hoewel er natuurlijk wel wantrouwen tegen communisten was."

Zijn grootste reis maakte hij in 1957, naar een internationaal dansfestival in Moskou. Hij keek er zijn ogen uit en was meer dan ooit overtuigd van de voordelen van het communisme. Met die geestelijke bagage werd hij in 1966 raadslid van Finsterwolde, waar zijn partij de absolute meerderheid had. In de jaren zeventig volgde het wethouderschap.

"Het was zwaar, wethouder zijn. Maar we probeerden zo veel mogelijk voor de mensen te doen. En ik had geweldige partijgenoten. Trijnie Ahlers, ook wethouder, was een 'monsterkamerad'. Toen ze overleed, was dat een geweldige klap voor mij. Later kreeg je ook de neergang van de CPN. Naar die opheffingsvergadering ben ik niet geweest, GroenLinks was niets voor mij. En toen ook nog de val van de Muur en het verdwijnen van de Sovjet-Unie. Een ramp, zeg ik nu nog altijd. Amerika kreeg het alleen voor het zeggen en je ziet waar dat toe leidt."

Swertman was toen al het slachtoffer geworden van de zo-

Uit het actieverleden van Schwertman: in de jaren zeventig werd hij bij het provinciehuis in Groningen gearresteerd tijdens een betoging tegen een verhoging van de milieubelasting.

Foto: archief DvhN.

PvdA'er Van Greven over Schwertman

Jan Greven is PvdA-raadslid in Reiderland en kent Albert Schwertman al vele jaren. "Toen ik schoolmeester in Finsterwolde was, was hij wethouder. 'Meester' noemde hij me en zo noemt hij me nog altijd. Ik heb Schwertman altijd als een correcte en vriendelijke man ervaren. Recht in de leer en fel tij-

zijn idealen behoudt. Alleen zo kunnen we iets doen."

Hier spreekt iemand met een nostalgische hang naar het verleden, zal menigeen zeggen. Schwertman echter gelooft oprecht in zo'n links blok, zoals hij ook gelooft in een val van het kapitalisme, wanneer dan ook. Omdat de huidige ontwikkelingen volgens hem onvermijdelijk tot een oorlog leiden

Groningen. Tu wist genoeg. Hij heeft in elf concentratiekampen gezeten. Elf! Buchenwald was het laatste en daar hebben de Russen hem bevrijd. De dag, dat hij terugkeerde, herinner ik me ook. Mager was hij niet, hij had een hongerroedeem."

Helemaal gezond werd Hindrik nooit meer. De oorlog bleef door zijn hoofd spelen, 's nachts ging het vaak fout en kwam zoon Albert opdraven. Die woonde naast zijn ouders. Dat waren moeilijke momenten, duistere momenten in het leven van Schwertman.

"Toch haatte mijn vader de Duitsers niet. Niet alle Duitsers waren slecht, zo zei hij altijd. Ik had ook geen haat. Maar

Schwertman was toen al het slachtoffer geworden van de zoveelste reorganisatie bij NoordNed. Hij had in de jaren ervoor binnen de ondernemingsraad gevochten tegen al die ontslagen maar was nu zelf aan de beurt. Aan het eind van de jaren zeventig kwam hij op straat te staan. Dat deed pijn maar maakte hem nog vastbeslotener om zijn politieke loopbaan voort te zetten.

Hij werd na de komst van GroenLinks lid van de NCPN en bleef raadslid. Waar anderen stopten, ging Schwertman door. Omdat het zo hoorde. Altijd maar vergaderen, altijd maar mensen met vragen over de vloer. Hij volgde het spoor van vader Hindrik. Fit bleef hij

ervaren. Recht in de leer en fel tijdens politieke discussies, we waren het lang niet altijd eens. Maar rancuneus was hij nooit. De volgende dag groette hij me gewoon weer. Hij is prettig in de omgang en dat waardeer ik zeer."

door te sporten, op de fiets, de skeelers en in de gymzaal.

"Ik zag ook geen reden om te stoppen, ik had er altijd plezier in en vond het altijd nodig om iets voor de gewone man te doen. Dat blijft zo. Kijk eens naar de bezuinigingen die er worden doorgevoerd. Het gaat slechter en slechter. Weet je wat nodig is? Een front van alle linkse partijen, waarbij iedere partij

gens neem onvermijdelijk tot een oorlog leiden.

Hij sluit zijn ogen niet voor de misstanden in de communistische landen van weleer, maar benadrukt dat onder de tsaar ook heel veel fout ging en dat je daar bijna niemand over hoort. En de Russen zijn er nu, zo meent hij, veel slechter aan toe dan in de tijd van het Politbureau.

Doorgaan tot je 78ste levensjaar. Dat lijkt te wijzen op een verbeterd politicus, de vuist altijd gebald. Maar zo is Albert Schwertman niet. Zacht- en blijmoedig gaat hij door het leven, genietend van zijn skeelertochten en zijn gymclub waarvan hij bestuurslid blijft. In de ze-

Albert Schwertmancommunist voor het leven....

Foto: Ida F. Mulder

kerheid, dat zijn idealen het ooit winnen, vult hij zijn dagen. Hij verbaast en verwondert zich nog immer over dingen in het leven en dat is mooi.

Soms is die blijmoedigheid er even niet. Als hij praat, en Schwertman is een prater, komen de diepe dalen naar boven. De overlevings- tocht van zijn vader in al die concentratiekampen, het ontslag bij NoordNed en bovenal de dood van zijn oudste zoon. Die kwam op negentienjarige leeftijd bij een verkeersongeluk om het leven. Dat ongeval heeft hem en zijn vrouw gete-

kend voor het leven.

"We hebben nog een kind en twee kleinkinderen. Van hen geniet ik enorm. En van zo veel andere dingen. Ik wil nog eens reizen, een grote rivier zien, die altijd maar beweegt. We zijn al vijftien jaar niet op vakantie geweest, mijn vrouw is niet zo'n reiziger. En ik blijf ook actief voor de mensen hier. Weet je, ik ben lid van de gymclub en zie daar al die kinderen sporten. De jeugd lastig? Flauwekul. Ik hoop dat ze een prachtig leven kunnen leiden, zonder zorgen, en dat ze gewoon over straat kunnen gaan. Dat is een grote wens van me."

2-4-2004-9-04